

כששמעתי כי אייבי נתן חוזר בשלום מפורט-סעיד, נגולה אבן מלכי שמחתי, קודם כל, על כי לא אונה כל רע לאדם שהיא, עם כל חולשותיו, בחור תמים וכימפאטי. אבל היתה לשמחתי גם סיבה שניה, פחות אישית. מן הרגע שיצא נתן להרפתקתו, ניקרה בלבי התודה: מה יקרה אם המצרים יפילו, בטעות, את מטוסו? מה יקרה אם ישליכוהו יכלאו?

אילו נסתיים מסעו של נתן כך, לא היתה זאת רק טרגדיה אישית. היה זה אסון לכל רעיון השלום המרחבי.

התהום בין העמים היתה מתעמקת עוד יותר. למטיפי-השינאה בישראל היתה נמי צאת דמות של גיבור-בעל-כורחו. בארץ היתה נוצרת אחירה של פוגרום. **לכן גרם לי שובו של נתן שימוחה כפולה.**

מוטב לשכוח את כל אלה. כי אין הם אלא סממנים חולפים, שאיש לא יזכרם בעוד חודשיים. לא הפולקלור צריך לעניין אותנו, לא האחירה הפורמית שנוצרה סביב העניין, אלא ההשלכות הפוליטיות.

מחנה-השלום בישראל, שלא נולד אתמול ושלא ייעלם מחר, חייב לערוך את המאון הציבורי של הפרשה בצורה צלולה, בלתי ריגשית ועניינית.

האם עזרה טיפת אייבי נתן לי עניין השלום? או שמא הזיקה לעניין השלום? על כך אין תשובה פשוטה. התועלת והי נזק מתערבבים בחשבון זה.

יתכן שהתועלת העיקרית היא דחקה זו שהיתה צפויה פחות מכל: תגובת ממשלת מצרים.

לפני עשר שנים הגיע לסואץ הרפתקן צעיר אחר, רפי נלסון, שגם הוא ביקש להיפגש עם גמאל עבד-אל-נאצר. הוא נכלא.

הצעיר הישראלי נחת בשדה-התעופה נוטש בעיר-שדה מצרית, נתקבל שם על-ידי פקיד נמוך, שהוא בחדאי אופייני לאלפים רבים כמוהו. זה אמר, בשיחת-רעים ספונטאנית, כי הערבים הם הרוצים בשלום, וכי ישראל היא המכילה נשק השמדה.

זוהי תמונה חדשה. קשה להניח כי תצי ליח לרחוק הצידה את התמונה הקודמת, ש- אותה קלט הישראלי הממוצע באמצעות אל- פי מאמרים בעתונים ושידורים ברדיו. אך אפילו הופיעה תמונה זו לנגד עיניו לשניה אחת בלבד — יש לברך על כך.

זוהי התועלת הראשונה של ה- הרפתקה.

התועלת השניה תמונה בעצם הפגי- נה-השמחה ההמונית שכאה בישראל ב- עקבות הרפתקה זו, אותה הגדיר אייבי נתן עצמו כשליחות של שלום. אומנם, רק אדם תמים מאוד יכול להאמין כי כל מעריצו-לרגע של נתן הם שוחרי- שלום. לרוב מתקבל הרושם ההפוך דווקא.

תופעה המונית כזאת ניוונה מדי מקורות רבים ושונים, ולא קל לי מיין ולסווג אותם.

כל אדם מעריך גילוי של אומץ-לב — ואין ספק כי אייבי נתן גילה אומץ-לב רב. יש המריעים לכבודו בגלל אומץ-לבו בלבד, והם היו עושים זאת גם אילו ריקק מעל לגגות על חבל מתוח בין מינדי-שלום ו- מצודת-זאב, ככרני ימי-הביניים.

היו בין המעריצים גם שוגאי-ערבים מושי- בעים, שהעריצוהו דחקה בשל כך. שהרי מי שמאמין כי כל הערבים הם מפלצות, מוכי רח להעריך שבעתים אדם שהכניס מרצון את ראשו אל בין עדת-מרצחים זו — ויצא בשלום.

אין כל ספק כי בין המריעים לטייס ה- בודד היו גם אלה שהתקהלו שבועיים לפני כך במבואות נתניה וצרחו: „לשתוט את כל הערבים!“, ואלה שהתקהלו כעבור יומיים בפני בית-המשפט הרחובותי, בו נשפט מוח- מוד חגאזי, וצעקו: „מוות! מוות!“, כמו ה- אספסוף הפאריסאי בימי הגיליוטינה.

האם היה נתן זוכה להערצה גדולה או קטנה יותר, אילו הכריז שהוא יוצא לפוצץ את פורט-סעיד, תחת להפגש עם עבד-אל- נאצר? קרוב לוודאי שאז היה זוכה בין הבים ממעריציו הנוכחיים להערצה רבה עוד יותר.

האם היה נתן זוכה אף לחלק מן ההערצה שזכה לה לולא אותה ידיעה תמוהה וכוזבת

למרכה הצער, יש גם צד שני למטבע. אין אנו פטורים מלהתבונן בו בדעה צלולה.

יש בכל הפרשה הזאת נימה מס- תורית ומפחידה. אין היא נוגעת לאייבי נתן עצמו. אך היא נוגעת לאנשים ולחוגים הסובבים אותו.

צאו וראו: מי הם שדחפו אותו למעשהו? מי הם העומדים בראש מקהלת-ההערצה ה- מאורגנת?

התשובה היא מוזרה ביותר. אם יש בכלל מוכנה משותפת למחנה זה, הריהו זה: השינאה המסורתית ל- ערבים.

דחוקא העיתונות השוביניסטית, המטיפה בכל שאר ימות השנה לשינאה עיוורת לכל דבר ערבי, יוצאת מגידרה מרוב הערצה.

כל אדם שעסק אי-פעם במאבק למען ה- שלום יודע כי קשה כקריעת ים-סוף להכניס לעיתונות זו אפילו מילה אחת על מאמץ צאיני בשטח זה, על פגישה גלויה עם שר- חוץ ערבי, על קונגרס בו התחברו ישראל- לים וערבים לחותי משותפת, על מאמר ב- עתון בינלאומי ראשון-במעלה, המעלה על נס את כוחות-השלום בישראל.

אם בכלל הקדישה עתונות זו מקום ל- תופעות אלה, הרי רק כדי לשפוך על לוחמי- השלום קיתונות של בוז, שינאה ואף הסתה פשוטה. והנה, אותה עתונות עצמה הקדישה עמודים על גבי עמודים לנתן — לא רק אחרי טיסתו, אלא חודשים רבים לפני, כש- הרוב לא האמין כלל שנתן יעמוד בדיבורו. ובדבריה-ההלל שהקדישה עתונות זו ה- שבוע לנתן, היו שזורות השמצות וזנויות נגד מחנה-השלום בישראל. איש לא שוכח גם את מעשהו הנבון והנאור של נשיא מצרים — ובכלל הולכת ונשכחת כל סיסמת- השלום בהמולה זו.

האין זה מוזר?

לפני שבועיים בלבד אירגנו חסידיו של דויד בן-גוריון, פעילי רפי' בנתניה והסבי- בה, פוגרום שנועד לקרוע לגזרים — פשו- טו כמשמעו — את לוחמי-השלום שיצאו בשיירה של אחזה למשלוש הערבי. והנה יוצא דויד בן-גוריון לחלק שבחים לאייבי נתן.

האין זה מוזר?

באותו יום, לפני שבועיים, ציחה המושל הצבאי להלום באלות על ראשי נשים וגבי- רים, שביקשו לעשות מחתה של ידיות עיברית-ערבית. משתתפי מסע זה נפצעו, נכלאו, והשבועי הוגש נגדם כתב-אישום ה- מגיע להרבה-הרבה שנות-מאסר.

והנה, אותו מושל צבאי עצמו, באמצעות סוכניו הערביים, הזמין את נתן לביקור ב- נצרה, ודאג שם לקבלת-פניו ברוב פאר. שום מחסום של שוטרים המושיאלות לא ממתין בדרך.

האין זה מוזר?

ובראש כל צועקי-ההידר עומד פיזמונאי, שלפני שנה סירב בחיקף להשתתף אף בהפ- גנה היחידה של הבהימה התל-אביבית נגד הפקעת אדמות הערבים באזור כרמיאל. אותו פיזמונאי מילא תפקיד מרכזי בהקמת תנועת את"א ערב הבחירות, ופעל ללא- ליאות כדי להתחבב על חוגי-השלטון ולצ- בור אשראי של הכרת-תודה רישמית, תוך השמעת ביקורת מבודרת, שלעולם אינה עו- ברת את הגבול העשוי לעורר את חמת השלטון.

ובכלל: כל אנשי את"א של דיונוגוף, כל אותם שליחיו את פינכת השלטון באמתלה של „הצלת הדמוקרטיה“, אותם הנושאים ב- אשמה כה כבדה למה שאירע במדינה מאז הבחירות — כל אלה רוקדים עתה מחולות סביב נתן.

האין זה מוזר?

ועוד מוכנה משותפת אחד יש למקהלה זו. כמעט איש מחבריה לא השתתף מעולם במאבק כלשהו למען השלום הישראלי- ערבי, לא תרם מעולם תרומה כלשהי ל- מען האחוה העיברית-ערבית, לא השתתף מעולם בהפגנה שניתכו בה מהלומות ולא תמך מעולם בכוח פוליטי שיכול היה ל- השניאו על השלטון.

סוֹבֵנו

נעו ל דבר

שימחה, אבל גם דאגה עמוקה. שאין טעם שלא לגלותה.

בינתיים עבר שבוע. ההתרגשות הראשונה שככה, הסנסציה דחתה קצת, וניתן לשקול את העניין כולו מבחינה צי- בורית.

בשבוע זה נאמרו ונכתבו הרבה דברי- איחלת, בפרווה ובחורוים, אולי יותר מאשר בכל שבוע אחר בשנים האחרונות.

הרבה אנשים קטנים ניסו לנצל את העניין להרבה השבונות קטי- נים.

הרבה אנשים אחרים ניסו לחטוף קצת מן הווהר החולף של התהילה בתיימה, מבלי להסתכן.

כמה וכמה ציניקאים טיכפו ב- השאי עצה איך להפוך את נתן לאובייקט מופחרי או פוליטי, איך לנצלו להפקת תועלת פרטית או מפלגתית או ממשלתית.

עונה קשות, נחקר ללא הרף, רומה, ושוחרר אחרי מאסר ממושך. לאחר מכן נאסר ו- נשפט גם בישראל.

היחס לאייבי נתן היה שונה די גמרי. נשיא מצריים פקד להתייחס אליו באדיבות סלחנית, להחזירו לארצו בדרך המחירה ביותר.

בבטאונו הרישמי נמסר הסבר שהועתק כמעט מילולית מאימרתו המפורסמת של אכיש מלך גת: „החסר משוגעים אני, כי הבאתם את זה להשתגע עליי. הנה יבוא אל ביתי.“

אך לא זה העיקר. העיקר הוא זה: אחרי שטיפת-מח של שנים רבות, רואים המוני ישראל את מאה מיליוני הערבים ככנופיות- רוצחים שוחת-לטרף. בראשה עומד „הרוזן המצרי“, שהוא „היטלר של המזרח התיכון“, הזומם יומם ולילה להרוג את כל היהודים.

והנה הוצגה להמונים אלה, הדי דות להרפתקה זו, כאור חד ודרי- מאתי, תמונה שונה לגמרי.

אילו יכולנו לסיים בכך את עריכת המאון, היה חשבון כולו חיובי.